

Knärot

Tassemarkernas orkidé

Årets växt
2011

Knärot

Har du under lingon- eller blåbärs-plockning funnit en liten vitblommig orkidé? Då har du troligen mött knäroten (*Goodyera repens*).

Denna ganska oansenliga växt finns i hela Sverige, från Skåne i söder och ända upp till norra Norrland. Det är egentligen bara på kalvfället som den saknas. Men knärot är ganska kräsen i sitt val av växtplatser. Helst ska det vara äldre, orörd gran- eller tallskog för att den ska trivas. Minst 60 år måste skogen vara. Mer sällsynt kan knärot också växa i björkskog, till exempel i fjällbjörkskog.

Med dagens intensiva skogsbruk har de möjliga växtplatserna för knärot minskat så kraftigt att den hamnat på den nationella rödlistan i kategorin NT – Nära hotad. På rödlistan finner du arter som minskar och som riskerar att försvinna från vårt land. Låt oss hoppas att detta öde inte drabbar knärot.

Det latinska släktnamnet *Goodyera* har knäroten fått efter den engelska botanisten John Goodyer (1592–1664). Det finns ungefär 90 arter i släktet spridda över världen, men bara en i Europa. Artnamnet *repens* betyder krypande och syftar på jordstammens utseende.

I Norden finns knärot även i Finland där den är spridd i hela landet. I Norge är den mer ovanlig och den är sällsynt i Danmark. Arten förekommer i en stor del av Europa men mer

sällsynt i de västra och södra delarna. I Asien och Nordamerika är den spridd i de tempererade delarna och den är även känd från Nordafrika.

Att knäroten tillhör familjen orkidéer kanske man inte ser direkt. Men liksom andra orkidéer har den sex kalkblad, tre yttre och tre inre, varav ett av de inre kalkbladen är omvandlat till en läpp.

Jordstammen är krypande och förgrenad. Till och med på stenblock under mosstäcket kan den krypa fram. I spetsen av jordstammen bildas bladrosen.

Bladen är vintergröna och har ett typiskt utseende. Till formen är de

äggrunda, mörkgröna och har tydliga nerver. Stjälken är drygt tio cm hög, upptill finhårig och har fjällika blad.

De små blommorna är tydligt doftande och sitter i en axliknande samling. Till färgen är de gulvita och är försedda med körtelhår vilket ger dem ett "luddigt" utseende. Blomningen sker från juli till augusti. Efter blomningen står den styva och bruna fruktställningen kvar under vintern som kommer.

Fröna är mycket små och för att gro är de beroende av att träffa en speciell svamp. Detta samarbete mellan orkidé och svamp kallas mykorrhiza och båda parter drar nytta av det.

Rapportera dina fynd av knärot!

Svenska Botaniska Föreningen har utsett knärot till Årets växt 2011. Du kan öka vår kunskap om knärot genom att leta efter den i dina hemtrakter och rapportera in dina fynd på Artportalen (www.artportalen.se). Anteckna redan när du är i skogen var den växer och hur många plantor du hittar.

Vill du hjälpa till med att mer regelbundet övervaka sällsynta och hotade arter i dina hemtrakter? Du behövs! Ta då kontakt med ansvarig för Floraväktarna eller din regionala botaniska förening. Kontaktuppgifter finner du på Svenska Botaniska Föreningens hemsida (www.sbf.c.se). På hemsidan kan du även anmäla att du vill bli medlem i SBF. Som medlem stödjer du vårt arbete med att skydda hotade arter, du får Svensk Botanisk Tidskrift och du får vara med på våra resor och exkursioner.

Rödlistan

Den svenska rödlistan upprättas av ArtDatabanken och fastställs av Naturvårdsverket. Listan uppdateras vart femte år. I rödlistan klassificeras växter och djur i olika kategorier beroende på hur stor risken är att de ska dö ut i Sverige.

Rödlistans kategorier

- RE – Försvunnen
- CR – Akut hotad
- EN – Starkt hotad
- VU – Sårbar
- NT – Nära hotad

Att bli medlem i SBF är ett sätt att stödja vårt arbete med hotade arter.
Anmäl dig på www.sbf.c.se